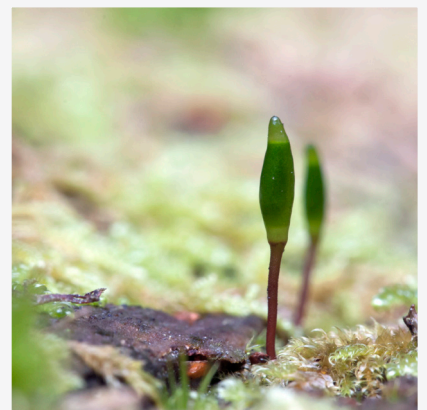

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Djupvikssjöskogen

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0220251 Djupvikssjöskogen

Kommun: Gnesta

Områdets totala areal: 11,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-19

Markägarförhållanden: Naturvårdsverket

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9010 - Taiga

9050 - Näringsrik granskog

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I området Djupvikssjöskogen är det taigan och den näringsrika granskogen med sina strukturer och artsammansättning som är av prioriterat bevarandevärde. Strukturer av murkna granlågor ger också förutsättningar för till exempel grön sköldmossa att finnas i området.

Motivering: Området består av en skog med stor variation både i strukturer och ålder. Det är också ett artrikt område med flera signalarter och en för regionen rik flora.

Prioriterade åtgärder: Området lämnas till största del till fri utveckling.

Beskrivning av området

Området består av en gammal barrskog med naturskogskaraktär. Topografin i området är mycket markant där sluttningen mot sjön i norr är brant. Granen dominerar i trädskiktet men det finns också många grova tallar, vilka sannolikt har en ålder av 200-250 år. I den västra delen samt i ett litet parti längst i öster finns en örtrik granskog med en för Mälarmården påfallande rik flora. Förutom barrträd och enstaka lövträd växer här ett buskskikt av hassel. I dessa delar uppträder stråk med rörligt vatten samlade i smärre bäckfåror samt i form av ytligt, rörligt markvatten med hög elektrolythalt. I den västra delen finns också en gammal äng, som en tid uppodlats till åker, men som övergivits och nu bär en högörtvegetation med dominerande älggräs. I hela området finns gott om gamla och/eller döende träd samt lågor och annan död ved av bland annat gran, tall, björk, al, asp och hassel, av olika dimensioner och grad av förmultning. På en av de många rötade granlågorna växer bl.a. grön sköldmossa. Barrskogen på nordsluttningen mot Djupvikssjön är bevuxen med en ris- och mossrik markvegetation, där det även finns inslag av knärot och linnea. Området har klass två (mycket högt naturvärde) i länets naturvårdsprogram, det är även utpekade som nyckelbiotop.

Vad kan påverka negativt

Området är skyddat som naturreservat. Så länge föreskrifterna för naturreservatet följs är nedanstående punkter de främsta hoten mot arter och naturtyper i området:

- Negativ påverkan från omgivningen, t.ex. alltför omfattande avverkningar i angränsande bestånd som ökar risken för till exempel stormfällningar och en inväxande hyggesvegetation.
- Vägdragningar, markberedning eller annan exploatering i anslutning till området som medför hydrologiska störningar.
- Brist på viktiga substrat. Död ved i form av grenar, torrträd och lågor i olika nedbrytningsstadier för vedlevande arter samt barkstrukturer för epifyter och förnalager för svampar.
- Ökad försurning på grund av ett alltför sparsamt lövinslag, vilket innebär urlakning av näringsämnen och ökad deposition av sura substanser från barrförnan. Detta medför i sin tur minskad biologisk markaktivitet och försämrade näringsomsättning, vilket på sikt utarmar den örtrika floran framför allt i den näringsrika granskogen.
- Inväxning av gran i delar av området där tall och lövträd dominerar trädskiktet.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd

Området är en del av området Djupviken som sedan 2011 är skyddat som naturreservat.

Skötsel

Området sköts i enlighet med skötselplanen för Djupvikens naturreservat. Till största del lämnas området till fri utveckling. I delar av området som klassats som näringsrik granskog kommer enskilda lövträd att frihuggas och gallring av yngre gran att utföras för att gynna inslaget av lövträd.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske

enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målkriterier, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målkriterier följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**9010 - Taiga**

Areal: 3,82 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Huvuddelen av skogsområdet består av en högre gammal barrskog som har naturskogskaraktär. I slutningen ned mot Djupvikssjön dominerar gran men det finns också tallar som bedöms vara mellan 200 och 250 år gamla. Talltickan förekommer på flera ställen och kan närmast betecknas som en karaktärsart för området. I den mossrika skogen i öster kan man hitta rika bestånd av knärot. Inom fläckar utmed den långa slutningen tränger grundvatten fram och bildar små partier med granvitmossa. I övrigt noteras stora mattor av kammossa samt ett bestånd av den i regionen relativt ovanliga vågiga sidenmossan. Längst i öster ligger en dalgång med grov skog, mycket död ved och örtrik flora i vilken ingår bl.a. stinksyska, nordbräken och dvärghäxört. Längs sjökanten har lövträd fällts av bäver. Uppe på det centralt belägna bergspartiet växer en gles, gammal senvuxen tallskog i produktiva stråk. Denna del är ganska solöppen och markvegetationen domineras av lavar, ljung och lingonris.

Bevarandemål

Taigan ska ha naturskogskaraktär och vara flerskiktad med ett betydande inslag av äldre träd och död ved i olika nedbrytningsstadier. Trädskiktet ska domineras av gran och tall och andra viktiga trädslag är triviala lövträd som björk, asp, rönn eller sälg. Det ska finnas tillräcklig förnygring av tall och lövträd i området, för att de unga träden på sikt ska kunna ersätta de äldre. Skogen ska präglas av naturliga processer och småskaliga naturliga störningar eller skötselåtgärder som efterliknar sådana, t.ex. åldrande, avdöende och insektsangrepp. Skogen ska hysa en hög biologisk mångfald av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, fåglar och skalbaggar. Typiska arter, som t.ex. grön sköldmossa och knärot ska förekomma i området. Det ska förekomma tallticka på ett flertal tallar i området. Arealen taiga ska vara minst 3,82 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

9050 - Näringsrik granskog

Areal: 6,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Längst i väster finns en örtrik granskog med en för Mälarmården påfallande rik örtflora. Trädskiktet domineras av gran, men det finns ett stort inslag av lövträd och det finns också ett buskskikt av hassel. Tidigare kulturpåverkan, möjligen också tillsammans med lokala förekomster av kalkrik morän har skapat den rika örtfloran med inslag av arter som dvärghäxört, vårärt, lungört, ormbär, trolldruva, gullpudra, skärmstarr och tibast. I dalkanterna bryter också mindre källor fram och här uppträder också skuggfördragande växter. Bäckens torkar ut på sommaren men på våren finns det rikligt med vatten i den.

Bevarandemål

Den näringsrika granskogen ska ligga på torr-blöt näringsrik mark, ofta av finsediment. Hydrologin ska vara naturlig och översilning ska kunna förekomma. De övre trädskikten ska domineras av gran. Skogen ska vara olikåldrig och ha inslag av äldre träd och död ved. Den ska även ha naturskogskaraktär och hysa en hög biologisk mångfald av kärlväxter, mossor och svampar. Fältskiktet ska vara utbrett och örtrikt med typiska arter som t.ex. trolldruva, skärmstarr och vårärt. Andra typiska arter som t.ex. kranshakmossa och tibast ska förekomma i området. Arealen näringsrik granskog ska vara minst 6,9 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grön sköldmossa har ett mycket anspråkslöst vegetativt stadium och det är i stället den gröna, skaftade sporkapseln som ger mossan sitt karaktäristiska utseende. Arten har en vid världsutbredning men är sällsynt i Norden. I Sverige är den vanligast i Uppland, Sörmland och Östergötland samt i området väster om Vänern. Till skillnad från flertalet andra arter typiska för grov gammal ved av gran är utbredningen sydlig och arten förekommer knappast alls ovanför norrlandsgränsen. Arten växer på multnande stammar och stubbar på frisk – fuktig mark, främst i barrskog. Substratet är i regel granved som är riktigt murken och mjuk, men den förekommer även på tall och diverse lövträd. De substrat mossan föredrar är kortlivade och den behöver ha lämpliga lågor i närheten för sin spridning i tid och rum.

I området är den gröna sköldmossan funnen på en halvmurken granlåga i den örtrika, västra delen men lämpliga habitat finns i hela området.

Bevarandemål

Målet för grön sköldmossa är att den ska finnas i en livskraftig population i området. Detta förutsätter att det finns tillräckligt substrat av lämplig kvalitet i form av död ved i området. Det gäller framför allt lågor av gran, men även murkna stubbar under nedbrytning. Då substraten är relativt kortlivade är kontinuerlig tillgång på lämpligt vedsubstrat en förutsättning för att grön sköldmossa ska behålla gynnsamt tillstånd i området.

Negativ påverkan

- Genom artens troligen låga numerär i området finns risk att tillfälliga händelser kan slå ut arten.
- En minskad tillgång på rätt substrat. Dock är området skyddat som naturreservat och kommer med avseende på lågor att lämnas till fri utveckling. Det finns därför ingen anledning att tro att mängden lämpligt substrat ska minska.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd. Det finns gott om lågor av gran och det kommer i framtiden att kunna finnas tillräckligt med substrat för artens långsiktiga överlevnad.

Dokumentation

Exempel på arter som har noterats i området:

Kärlväxter:

Dvärghäxört, *Circaea alpina*

Gullpudra, *Chrysosplenium alternifolium*

Knärot, *Goodyera repens*

Lind, *Tilia cordata*

Lopplummer, *Huperzia selago*

Lungört, *Pulmonaria obscura*

Ornbär, *Paris quadrifolia*

Skogsklöver, *Trifolium medium*

Skärmstarr, *Carex remota*

Strandlysing, *Lysimachia vulgaris*

Strätta, *Angelica sylvestris*

Tallört, *Monotropa hypopitys*

Tibast, *Daphne mezereum*

Trolldruva, *Actaea spicata*

Vårärt, *Lathyrus vernus*

Älggräs, *Filipendula ulmaria*

Lavar:

Gammelgranslav, *Lecanactis abietina*

Mossor:

Granvitmossa, *Sphagnum girgensohnii*

Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Vågig sidenmossa, *Plagiothecium undulatum*

Svampar:

Gul sköldskivling, *Pluteus leoninus*

Tallticka, *Phellinus pini*

Referenser

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-område

Djupvikssjöskogen (SE 0220251), Gnesta kommun, Södermanlands län. Dnr. 511-11305-2004.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Sörmlands Natur – naturvårdsprogram.

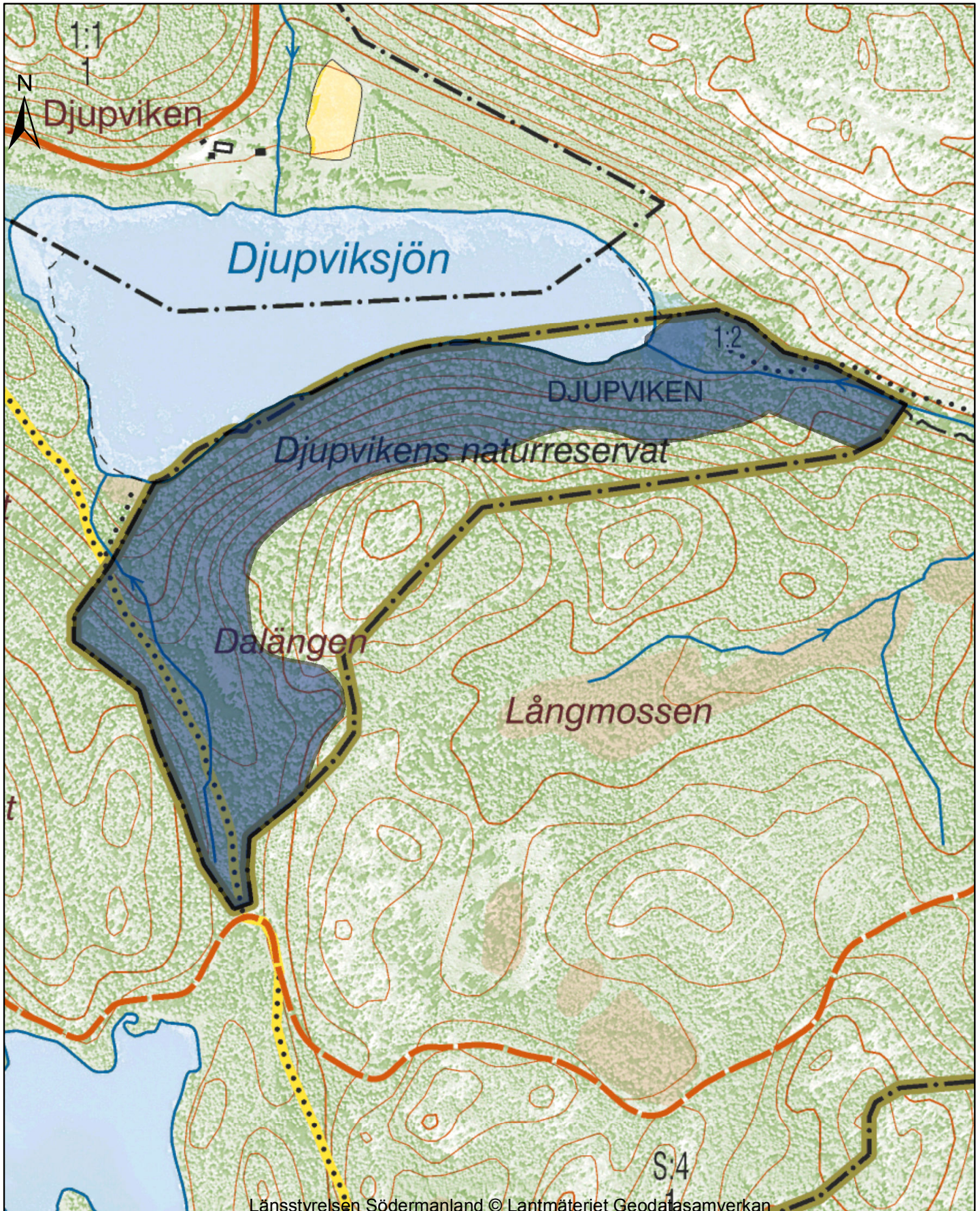
Länsstyrelsen i Södermanlands län 2011: Bildande av Djupvikens naturreservat i Gnesta kommun. Beslut och Skötselplan.

Westman, B. 1999: Djupvikssjöskogen – Förslag till NR. Skogsvårdsstyrelsen. Opubl. manuskript.

Inventeringar

Rydberg, H. 2001: Inventering av kärlväxtfloran i Djupvikssjöskogen. Länsstyrelsen i Södermanlands län. Opublicerad sammanställning, 3 sid.

Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. Objekt nr: N 5611-1998 och N 5584-1998.

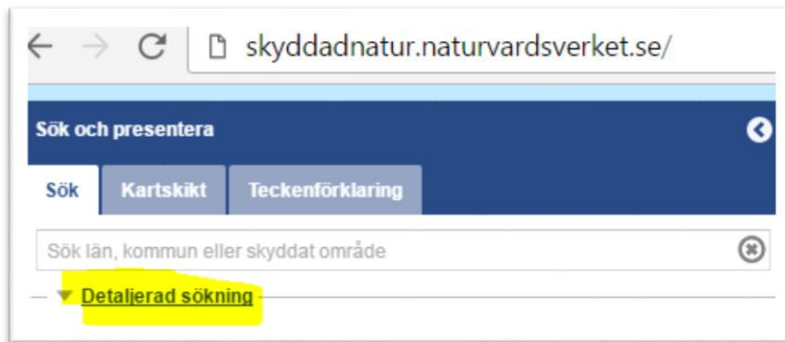

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

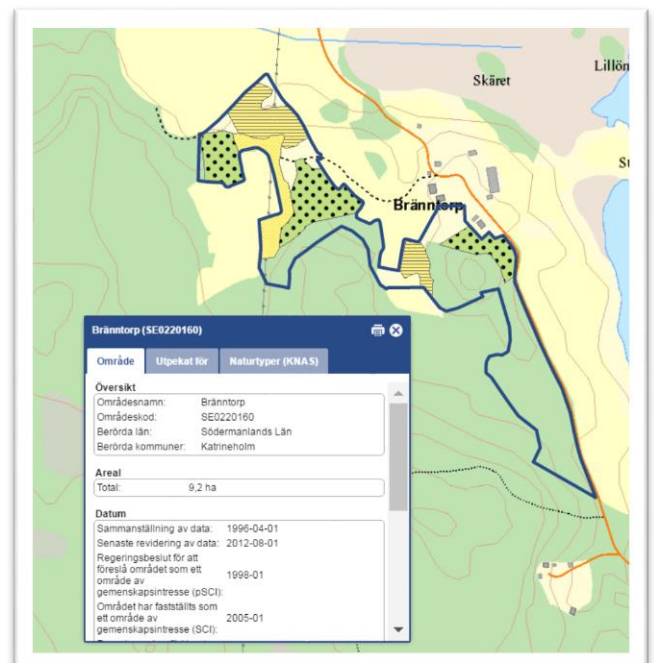
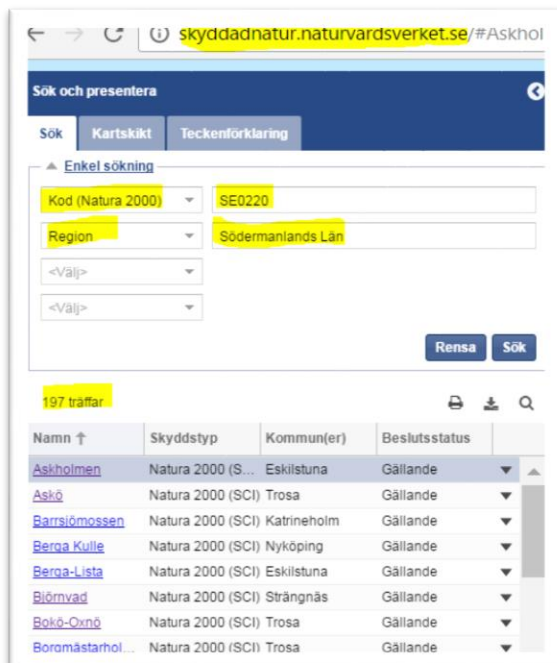
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

